

■ WO II DUIZENDEN SLACHTOFFERS DIE OP KOOPVAARDIJSCHEPEN OMKWAMEN IN DE OORLOG OP 4 MEI HERDACHT IN ROTTERDAM

ZEELIEDEN KRIJGEN GEZICHT

Decennialang is het onderbelicht geweest: de rol van 4200 zeelieden van de Nederlandse koopvaardij die tijdens de Tweede Wereldoorlog het leven lieten. Ze vervoerden onder vijandelijk vuur goederen en mankracht voor de geallieerden, maar kregen na de oorlog nauwelijks erkenning. Pas tientallen jaren later, mede door de inzet van de Stichting Koopvaardijpersoneel 1940-1945, kwam daar langzaam verandering in.

door Lieke Jongbloed

De zeelieden worden pas sinds 2004 officieel erkend als veteranen. Op 4 mei wordt ook voor deze slachtoffers weer een kranselegheid bij De Boeg in Rotterdam, het 'eigen' monument. Dit keer met twee speciale gasten uit Amerika. Daarnaast opent een speciale expositie Varen voor Vrijheid in Katwijk.

Op 7 juni 1942 vertrok vanuit Curaçao de Crijnsen, een vracht- en passagiersschip met 95 personen aan boord, naar New Orleans. Drie dagen later werd het gespot in de Golf van Mexico door een Duitse onderzeeboot. Met een torpedo brachten de Duitsers het schip tot zinken. Wonder boven wonder viel er maar één slachtoffer. Aan boord zaten drie Joodse vluchtelingen die uiteindelijk toch in Amerika kwamen.

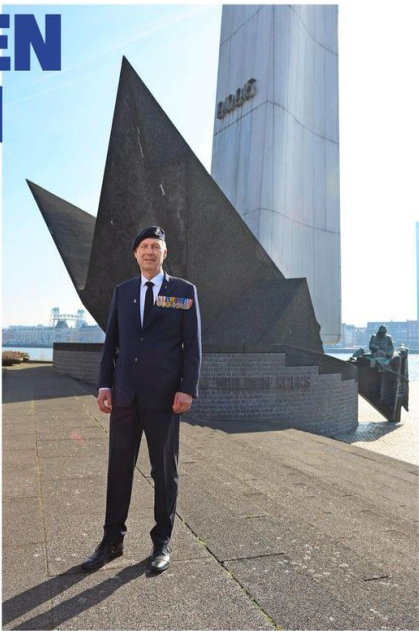
Onder hen de moeder en oma van Audrey Knuth. Zij komt op 4 mei speciaal naar Nederland om een kranselegheid bij De Boeg. „Mijn

moeder was twaalf jaar oud toen ze aan boord van de Crijnsen stapte in de hoop haar vrijheid tegemoet te varen”, vertelt Knuth vanuit Amerika. Haar moeder is nog in leven, maar is te broos om naar de herdenking te gaan. Voor Audrey Knuth is het een mooie gelegenheid om haar dankbaarheid aan Nederland te tonen. Zij is de dochter van de 12-jarige passagier die samen met haar ouders op het koopvaardijsschip op weg was naar het veilige Amerika. Het Joodse gezin was al drie jaar op de vlucht vanuit Tsjecho-Slowakije.

Torpedo

Nadat de torpedo de Crijnsen tot zinken bracht, konden ze via een Amerikaans schip hun weg vervolgen. Echter, ook dit schip werd getorpedeerd. „Dat ze tot twee keer toe een aanval hebben overleefd, is echt een wonder”, vertelt Knuth. Voor haar was de hele geschiedenis rond haar fami-

Oud-marine-
man Jos
Rozenburg
bij monu-
ment De
Boeg in
Rotterdam.
„Deze men-
sen werden
ineens inge-
zet zonder
enige voor-
bereiding.”
FOTO
DENNIS WISSE

lie een totale verrassing. Er werd nooit gesproken over de gebeurtenissen en de lange vlucht vanuit Europa. Zelfs het feit dat ze van Joodse afkomst was, bleef lange tijd geheim. „Het was enorm traumatisch voor iedereen en daarom werd er niet over gesproken. Mijn moeder was negen jaar oud toen ze op de vlucht sloegen en is inmiddels 94 jaar. Ze weet dat mijn broer en ik wel het hele verhaal hebben uitgeplozen en dat we naar Nederland gaan voor de kranselegheid. Maar verder wil ze er nog steeds niets over kwijt.”

Ook Dorothy Nickles maakt de overstek en komt voor de herdenking naar Rotterdam. Haar Nederlandse vader Pieter Vink was matroos op de Crijnsen en wist zich ook in veiligheid te brengen. Hij kwam in Amerika terecht

en bleef daar. „Ik ben zeer vereerd dat ik ben uitgenodigd om deze gebeurtenis uit de oorlog, waar mijn vader een onderdeel van was, te herdenken. Het zal ook de eerste keer zijn dat ik familie in Nederland ga ontmoeten”, vertelt Nickles.

Het verhaal van de Crijnsen

man Jos Rozenburg. Hij verzamelde in bijna twintig jaar alle gegevens over de koopvaardij in WO II om te ordenen in een databank. Door zijn werk hebben de slachtoffers en de verhalen een gezicht gekregen. Ook het verhaal van de Crijnsen werd door hem uitvoerig onderzocht.

Het feit dat er pas sinds een aantal jaren bij de Nationale Herdenking op de

Dat ze na de oorlog met een in de vergetelheid raakten, is verklaarbaar, zo denkt hij. „De vaarplaat bleef ook nog na de oorlog tot 1946. Ze kwamen vervolgens na jaren thuis en waren bruin verbrand. Hadden hier de hongerwinter niet meegemaakt en waren dus ook nog eens duidelijk goed gevoeld. Velen kregen dus met de nek aan en dachten dat ze vijf jaar lang de bloemetjes hadden buitengezet.”

Aandacht

Voor de stichting Koopvaardijpersoneel 1940-1945 is het daarom van extra groot belang dat er bij de aandacht wordt gevraagd voor de slachtoffers. Op 4 mei wordt dan ook een expositie geopend in het Katwijkse Museum over de cruciale rol en de meeslepende verhalen van de Nederlandse koopvaardij tijdens de Tweede Wereldoorlog.

'Wonder dat ze de aanval overleefden'

De Crijnsen, een vracht- en passagiersschip, werd in 1942 in de Golf van Mexico tot zinken gebracht. EIGEN FOTO

FAMILIELEDEN UIT AMERIKA LEGGEN KRANS BIJ MONUMENT